

Angloamerický makroregion (Severní Amerika)

1. Vymezení a společné znaky makroregionu

- **Geografické vymezení:**
 - Zahrnuje dva státy: **Spojené státy americké (USA)** a **Kanadu**.
 - Zabírá severní část kontinentu Severní Amerika.
 - Grónsko (dánské autonomní území) a Bermudy (britské zámořské území) jsou někdy přiřazovány, ale nejsou jádrem regionu.
- **Společné charakteristické rysy:**
 - **Vysoká ekonomická úroveň:** Nejsilnější a nejvyspělejší ekonomický makroregion světa.
 - **Kulturní dědictví:** Společná historie britské kolonizace, dominance anglického jazyka a západní kultury.
 - **Vysoká míra urbanizace:** Většina obyvatel žije ve městech.
 - **Přistěhovalectví:** "Země přistěhovalců", etnicky a kulturně velmi rozmanitá společnost.
 - **Federativní uspořádání:** Oba státy jsou federace (USA - 50 států, Kanada - 10 provincií a 3 teritoria).
 - **Přírodní bohatství:** Obrovské zásoby nerostných surovin, rozlehlé zemědělské plochy, velká přírodní rozmanitost.
 - **Nadnárodní integrace:** Úzká politická a ekonomická spolupráce (např. v rámci dohody **USMCA**, dříve NAFTA).

2. Přírodní podmínky

- **Geomorfologická struktura (od východu na západ):**
 - **Pobřežní nížiny:**
 - **Atlantská nížina:** Podél východního pobřeží.
 - **Mississippská nížina:** Rozsáhlá nížina podél řeky Mississippi.
 - **Appalačské pohoří:** Staré, erozí ohlazené pohoří na východě. Bohaté na uhlí.
 - **Vnitřní roviny (Centrální roviny a Velké planiny - prairie):**
 - Obrovská, plochá až mírně zvlněná oblast v centru kontinentu.
 - "Obilnice Ameriky".
 - **Kordillery (Skalnaté hory):**
 - Mladé, vysoké, alpínské vrásové pohoří na západě.
 - Táhne se od Aljašky po Mexiko.
 - Dělí se na východní pásmo (Skalnaté hory), mezihorské plošiny a pánve (Velká pánev, Koloradská plošina - Grand Canyon) a západní pásmo (Sierra Nevada, Kaskádové pohoří).
 - Bohaté na rudy barevných a drahých kovů, ropa a zemní plyn.
 - Vysoká seismická a vulkanická aktivita (zlom San Andreas, supervulkán Yellowstone).
 - **Arktická nížina a Kanadský štít:**

- Na severu a severovýchodě.
- Stará, stabilní část kontinentu, bohatá na rudy. Pokryta jezery ledovcového původu.
- **Podnebí:**
 - Vzhledem k obrovské rozloze a tvaru kontinentu velmi rozmanité.
 - **Meridionální (severo-jihní) uspořádání pohoří:** Umožňuje snadný průnik vzduchových hmot ze severu (studené arktické) a z jihu (teplé a vlhké z Mexického zálivu).
 - **Důsledek:** Časté a extrémní výkyvy počasí (vlny veder, mrazů), vznik **tornád** v centrálních rovinách ("Tornado Alley") a **hurikánů** na jihu a východě.
 - **Klimatické pásy (od severu k jihu):**
 - Polární a subpolární (sever Kanady, Aljaška).
 - Mírný pás (většina Kanady a USA) - kontinentální s velkými rozdíly.
 - Subtropický pás (jihovýchod USA, Kalifornie) - vlhký na východě, středomořský na západě.
 - Tropický pás (jižní Florida, Havaj).
- **Vodstvo:**
 - Bohatá a hustá říční síť.
 - **Úmoří Atlantského oceánu (největší):**
 - **Mississippi-Missouri:** Nejdelší a nejvýznamnější říční systém.
 - **Řeka sv. Vavřince:** Odtok z Velkých jezer, klíčová dopravní tepna.
 - **Úmoří Tichého oceánu:** Krátké, dravé a vodnaté řeky (Colorado, Columbia, Yukon).
 - **Úmoří Severního ledového oceánu:** Mackenzie.
 - **Velká jezera:** Největší soustava sladkovodních jezer na světě (Hořejší, Huronské, Michiganské, Erijské, Ontarijské). Ledovcového původu. Spojena řekami a průplavy (Niagarské vodopády).
- **Biosféra:**
 - Odpovídá klimatickým pásům.
 - **Tundra** (sever), **Tajga** (rozsáhlé jehličnaté lesy v Kanadě), **Smíšené a listnaté lesy** (východ), **Prérie** (střed), **Subtropická vegetace** (jihovýchod), **Pouště a polopouště** (jihozápad).
 - Jedinečné ekosystémy: Everglades (Florida), sekvojové lesy (Kalifornie).

3. Obyvatelstvo

- **Počet a rozmístění:**
 - USA: cca 335 milionů, Kanada: cca 40 milionů.
 - Extrémně nerovnoměrné rozmístění.
 - **Nejvyšší koncentrace:**
 - Severovýchod USA (**megapolis BosWash** - od Bostonu přes New York, Filadelfii, Baltimore po Washington, D.C.).
 - Oblast Velkých jezer (**megapolis ChiPitts** - od Chicaga po Pittsburgh).

- Pobřeží Tichého oceánu, zejména Kalifornie (**megalopolis SanSan** - od San Francisca po San Diego).
- Jihovýchod Kanady (koridor Quebec-Windsor).
- **Řídké osídlení:** Sever Kanady, Aljaška, horské a pouštní oblasti na západě.
- **Rasová a etnická struktura:**
 - Důsledek masivního přistěhovalectví - "**melting pot**" (**tavicí kotel**) nebo "**salad bowl**" (**salátová mísa**).
 - **Běloši (europoidní rasa):** Potomci evropských přistěhovalců (Angličané, Irové, Němci, Italové atd.), stále většinová, ale klesající podíl.
 - **Hispánci (Latinos):** Největší a nejrychleji rostoucí menšina v USA, původem z Latinské Ameriky.
 - **Afroameričané (negroidní rasa):** Potomci otroků, koncentrováni na jihovýchodě USA a ve velkých městech.
 - **Asiaté (mongoloidní rasa):** Přistěhovalci z Číny, Indie, Filipín, Vietnamu atd.
 - **Původní obyvatelstvo:** Indiáni (v USA), První národy, Inuité, Métisové (v Kanadě). Tvoří malou menšinu, často žijí v rezervacích.
- **Jazyky:**
 - **Angličtina:** Dominantní a de facto úřední jazyk.
 - **Španělština:** Druhý nejrozšířenější jazyk v USA.
 - **Francouzština:** Druhý úřední jazyk v Kanadě, dominantní v provincii Québec.
- **Náboženství:**
 - Převažuje **křesťanství**, zejména **protestantismus** (baptisté, metodisté atd.) a **katolicismus**.
 - Roste podíl judaismu, islámu, buddhismu a lidí bez vyznání.

4. Hospodářství

- **Obecná charakteristika:**
 - Nejvýkonnější ekonomika světa, postindustriální společnost.
 - Dominantní role **terciárního a kvartérního sektoru** (služby, obchod, finance, věda, výzkum).
 - Vysoká produktivita práce, technologická vyspělost, obrovský vnitřní trh.
 - Role nadnárodních korporací (Apple, Microsoft, Google, Amazon, Ford).
- **Zemědělství:**
 - Vysoce produktivní, mechanizované, komerční. Zaměstnává minimum lidí (cca 2 %).
 - Region je soběstačný a je největším exportérem potravin na světě.
 - **Zemědělské pásy (agricultural belts) v USA:**
 - **Corn Belt (kukuřičný pás):** Středozápad, pěstování kukuřice a sóji, chov prasat a skotu.
 - **Wheat Belt (pšeničný pás):** Velké planiny, pěstování pšenice.
 - **Cotton Belt (bavlníkový pás):** Jihovýchod, dnes spíše drůbež, sója, podzemnice olejná.
 - **Dairy Belt (mléčný pás):** Oblast Velkých jezer, chov mléčného skotu.

- Kanada: Pšenice (préerie), dřevařství.
- **Těžba a průmysl:**
 - Obrovské zásoby nerostných surovin.
 - **Energetika:**
 - **Černé uhlí:** Appalačské pohoří.
 - **Ropa a zemní plyn:** Texas, Aljaška, Mexický záliv, Alberta (Kanada - ropné písky). USA jsou největším světovým producentem.
 - **Hydroelektrárny:** Řeka sv. Vavřince, Columbia, Tennessee.
 - **Rudné suroviny:**
 - **Železná ruda:** Oblast Hořejšího jezera (Mesabi Range).
 - **Barevné a drahé kovy (Cu, Pb, Zn, Au, Ag):** Kordillery.
 - **Průmyslové oblasti:**
 - **Manufacturing Belt (Průmyslový pás):** Historické jádro na severovýchodě (oblast Velkých jezer a pobřeží Atlantiku). Dříve těžký průmysl (ocelářství - Pittsburgh, automobilový - Detroit). Dnes v útlumu, přezdíván **Rust Belt (Rezavý pás)**.
 - **Sun Belt (Sluneční pás):** Nová dynamická oblast na jihu a západě USA. Ropařský a petrochemický průmysl (Texas), letecký a kosmický (Florida, Kalifornie), elektronika a IT (**Silicon Valley** v Kalifornii).
- **Služby (terciér):**
 - Zaměstnávají přes 80 % obyvatel.
 - **Doprava:** Hustá a kvalitní síť dálnic, železnic, letišť. Klíčová je nákladní železniční a kamionová doprava. Největší letiště: Atlanta, Chicago.
 - **Finance:** **Wall Street** v New Yorku - největší finanční centrum světa.
 - **Cestovní ruch:** Obrovský význam (národní parky - Yellowstone, Grand Canyon; velkoměsta - New York, Las Vegas; pláže - Florida, Kalifornie).

5. Problémy

- **Sociální problémy:**
 - **Sociální a rasová nerovnost:** Velké rozdíly v příjmech, přetrvávající rasové napětí.
 - **Kriminalita:** Ve velkých městech, souvisí s drogami a zbraněmi.
 - **Zdravotní systém v USA:** Drahý a ne pro všechny dostupný. Problém obezity.
- **Environmentální problémy:**
 - Vysoké emise skleníkových plynů na obyvatele.
 - Kyselé deště (severovýchod).
 - Znečištění vody a ovzduší ve velkých aglomeracích.
 - Nedostatek vody na jihozápadě USA.
 - Ztráta biodiverzity.
- **Přírodní katastrofy:**
 - Hurikány, tornáda, zemětřesení, povodně, lesní požáry, sněhové bouře (blizardy).